

Respons

Irak: «Iran-irakere» - iranske kurdere i KRI

- Hva er iransk-kurdiske flyktingers formelle oppholdsstatus i Irak?
- Når begynte eventuelt irakiske myndigheter å gi denne gruppen irakiske dokumenter?
- Kan denne gruppen reise fritt inn og ut av Irak?
- Kan KRG-myndighetene tildele irakisk statsborgerskap, og i så fall følge en annen praksis i tildelingen enn sentralmyndighetene i Bagdad?

Bakgrunn

Det er grovt sett fire kategorier av iranere i KRI:

- Flyktinger registrert av UNHCR
- Personer tilknyttet iransk-kurdiske opposisjonspartier (i det følgende også betegnet som peshmerga-medlemmer)
- Arbeidstakere og studenter på vanlige oppholdsvilkår (med sponsor)
- Turister/korttidsbesøkende på vanlig tidagers oppholdstillatelse.

Denne responsen vil omhandle de to førstnevnte kategoriene.

Under krigen mellom Irak og Iran i perioden 1980-88 flyktet tusenvis av iranske kurdere til Irak. Fra 1982 ble alle, ifølge danske utlendingsmyndigheter (Danish Immigration Service 2011, s. 6), plassert i al-Tash leir i Anbar provins.¹ Fra 2003 begynte mange å flytte fra al-Tash til Kurdistanregionen i Irak (KRI) på egen hånd, og mange av dem ble lokalisert i leire i der. Med tiden har de som er registrert av UNHCR, enten bosatt seg privat, eller de bor i leirene Barika i nærheten av Sulaymaniya by, eller Kawa nær Erbil by (Danish Immigration Service 2011, s. 6-7).

De som er tilknyttet iransk-kurdiske opposisjonspartier, begynte å komme til Irak på begynnelsen av 1980-tallet. De har i overensstemmelse med kurdiske regionale myndigheter (KRG) fått etablere seg i egne leire i KRI som drives av partiene selv. Dette opplyste Mustafa Hijri, generalsekretær i Kurdistans Demokratiske Parti i Iran (KDPI) til Landinfo i 2010 (som

¹ «Alle» refererer her trolig til sivile flyktinger – ikke til peshmerga-medlemmer.

gjengitt i Landinfo 2010b, s. 1, 3). Ifølge Hijri opprettet KDPI en leir i Khoysanjak i Erbil provins i 1980.

Et annet iransk-kurdisk parti, Komala (Communist Party of Iran), har tre leire utenfor Sulaymaniya, i et område som heter Zergwes. Komala ble etablert der en gang på 1980-tallet. Partiet ble splittet i 2000, da Abdullah Muhtadis fraksjon flyttet ut og etablerte en egen leir like i nærheten. I 2008 brøt Omar Elkhazadeh ut og opprettet nok en fraksjon som også etablerte en egen leir i samme område (representanter for de tre Komala-partiene, møte i Zergwes mars 2016).

Hva er iransk-kurdiske flyktingers formelle oppholdsstatus i Irak?

Ifølge direktøren for det irakiske nasjonalitetsdirektoratet (som gjengitt Danish Immigration Service 2011, s. 9) kan ikke KRG gi asyl. Imidlertid kan iransk-kurdiske flyktinger registrere seg ved UNHCR og få sin status fastsatt der (U.S. Committee for Refugees and Immigrants 2008).

Det er et skille mellom flyktinger som er medlem av de iransk-kurdiske opposisjonspartiene, og sivile flyktinger når det gjelder flyktingstatus. UNHCR gir ikke flyktingstatus til beboerne i KDPIs og Komalas leire, ettersom disse defineres som stridende (peshmerga) (UNHCR, møte i Erbil oktober 2013).

Innbyggerne i det som omtales som de sivile leirene – som Kawa og Barika – er derimot registrert som flyktinger av UNHCR (Landinfo 2010b, s. 2). På grunnlag av sin flyktingstatus har disse personene oppholdstillatelse fra KRG.

De som har flyktingstatus må fornye oppholdstillatelsen fra KRG hvert år (Directorate of Displacement and Migration, møte i Erbil oktober 2012).

De som bor i de parti-drevne leirene har normalt ikke en individuell oppholdstillatelse. De har derfor heller ikke *Residency Card* eller andre dokumenter utstedt av myndighetene i KRI. Fra 1991, da de kurdiske provinsene opprettet selvstyre, har de fått oppholdstillatelse i egenskap av å være leirbeboere. Denne oppholdstillatelsen er ikke individuell, men gis til partiet som sådan, på basis av leirledelsens liste over beboere (Directorate of Displacement and Migration, møte i Erbil oktober 2012). Vi har ikke informasjon om hvordan og hvor ofte denne tillatelsen må fornyes.

I et møte i Erbil i 2012 uttalte en representant for Directorate of Displacement and Migration: «De som bor i partileirene har ingen ID-kort eller dokumenter fra KRG. Men vi har avtaler med deres partier og aksepterer dokumentene og ID-kortene fra partiene». Representanten sa også at UNHCR ikke har noen kontakt med medlemmene av de iransk-kurdiske opposisjonspartiene.

UNHCR opplyste selv i et møte i 2013 at partimedlemmer som avslutter sine oppgaver som stridende, kan registrere seg ved UNHCR (møte i Erbil, oktober 2013).

Prosedyre for å søke om opphold

Ifølge KRGs utenriksminister Fala Mustafa Bakir (som gjengitt i Landinfo 2010a, s. 16) må utlendinger som ønsker å bli i KRI mer enn ti dager, henvende seg til den lokale sikkerhetstjenesten Asayesh og Innenriksministeriets Directorate of Residence for å få lovlig opphold. Dette gjelder også iransk-kurdiske flyktinger som kommer til KRI.

Ifølge Public Aid Organization (PAO, som gjengitt i Landinfo 2010a, s. 15) vil UNHCR gi en iransk-kurdisk flyktning som har søkt beskyttelse ved UNHCR, og som søker om bosettingstillatelse i KRI, en dokumentasjon² på at på at vedkommende har søkt beskyttelse. Søkeren må fremlegge denne dokumentasjonen for Directorate of Residence.

I prosessen med å søke bosettingstillatelse må man også ha en sponsor eller en form for garanti. Directorate of Residence aksepterer garantier fra privatpersoner, frivillige organisasjoner eller eksilpartier. I møte med Landinfo i 2010 bemerket for øvrig PAO at hvis søkeren ikke lykkes med å finne sponsor, kan UNHCR bidra med en støtteerklæring, som også blir akseptert (Landinfo 2010a, s. 17). Dokumentasjonen på at man har søkt om beskyttelse ved UNHCR, gjelder frem til søkerens status er blitt avgjort.

Krav om sponsor fremgår også av en rapport fra dansk flyktninghjelp og danske utlendingsmyndigheter (Danish Refugee Council & Danish Immigration Service, 2013 s. 54). Her heter det at iransk-kurdiske flyktninger trenger et støttebrev fra enten deres iranske politiske parti, eller fra UNHCR for å få innvilget opphold av Directorate of Residence. Også her vises det til at peshmerga-medlemmer ikke vil bli regnet som flyktninger av UNHCR. Formuleringen i den danske rapporten kan derfor ikke forstås som at flyktninger kan velge mellom en attest fra UNHCR eller fra sitt parti, men at KRG vil akseptere en attest fra UNHCR eller en attest fra partiet som et partimedlem legger frem.

Åpne nettsøk samt søk i portalene Refworld og Ecol.net, har ikke frembrakt noen nyere informasjon enn dette.

Når begynte eventuelt irakiske myndigheter å gi denne gruppen irakiske dokumenter?

Med oppholdstillatelsen følger et *Residency Card* fra KRG (Directorate of Displacement and Migration, møte i Erbil oktober 2012).

De som ble plassert i al-Tash leir på 1980-tallet, fikk irakisk ID-kort. Etter at al-Tash ble nedlagt i 2005 har de fleste som bodde der, befunnet seg i KRI. De som ble lokalisert i leire i KRI, fikk inndradd sine irakiske ID-kort av UNHCR. UNHCR ga dem i stedet et flyktningeregistreringskort, og KRG utstedte et ID-kort til hver familie i stedet for til hver enkelt person, slik det tidligere hadde vært (Danish Immigration Service 2011, s. 6-7).

Den enkelte beboer i leirene som partiene driver, har kunnet bruke sitt partimedlemskort som ID, noe KRG i henhold til en representant for Directorate of Displacement and Migration (møte i Erbil oktober 2012) har akseptert.

I mars 2016 hevdet en representant for KRGs innenriksministerium (møte i Erbil) at også medlemmer av de iransk-kurdiske opposisjonspartiene fikk *Residency Card* ved å bruke partiet som sponsor. Samtidig uttalte en representant for KRGs Directorate of Displacement and Migration (møte i Erbil mars 2016) at partimedlemmer ikke lenger kan bruke partiets medlemskort som ID ved passering av kontrollposter i KRI. Beboere i flere av partienes leire, som Landinfo har besøkt (mars 2016), hevdet derimot at mange leirbeboere ikke hadde *Residency Card* fra KRG, og at de fortsatt kunne bruke medlemskortet som ID ved reiser mellom byer i KRI. Landinfo har ikke informasjon som kan forklare de avvikende uttalelsene.

---

² I Landinfos notat kalt «attest».

Norges ambassade i Amman opplyser (e-post september 2017) at en borger av Iran kan få irakisk ID-kort og statsborgerskapsbevis etter å ha bodd legalt og sammenhengende i Irak i ti år. Det vil da være notert i rødt i begge disse dokumentene at innehaveren opprinnelig er iraner.

Hvorvidt de som bor i leirene Kawa og Barika, og som bare har familiekort, kan få individuelt irakisk ID-kort etter ti år, har vi ikke informasjon om.

I henhold til en artikkel i Rudaw (Moradi 2015) får ikke iranske flyktninger statsborgerskapsbevis og dermed heller ikke mulighet til å få jobb i offentlig sektor. Dette kan tyde på at myndighetene ikke betrakter det å inneha statsborgerskapsbevis med rød markering som å gi fullgodt statsborgerskap.

Kan iranske flyktninger i KRI reise fritt inn og ut av Irak?

Iranere med irakiske ID-kort og statsborgerskapsbevis med anmerkning i rødt om at innehaveren opprinnelig er iraner, kan ikke få irakisk pass.

Denne begrensningen har vært gjeldende i lengre tid. Sveitsiske utlendingsmyndigheter har tidligere fremholdt (SEM 2012, s. 74) at iranske flyktninger i KRI ikke kan reise til utlandet. Danske utlendingsmyndigheter har likeledes opplyst (2011, s. 8) at iranske flyktninger ikke kan reise utenlands da de ikke har rett til irakisk pass. Slik det fremkommer (s. 8-9, 27) gjelder dette både de som bor i partienes leire, og de som er registrert av UNHCR, da ingen av dem har irakisk statsborgerskap og følgelig ikke har irakisk pass.

Hvorvidt de som KRG på egen hånd skal ha gitt statsborgerskap i 2004 (se mer om dette under neste punkt) kan få irakisk pass, har vi ikke konkret informasjon om.

De som måtte ha iransk pass fra før av, vil kunne bruke dette.

Kan KRG-myndighetene tildele irakisk statsborgerskap, og i så fall følge en annen praksis i tildelingen enn sentralmyndighetene i Bagdad?

Ifølge sveitsiske utlendingsmyndigheter tilfaller tildeling av statsborgerskap Iraks regjering alene. KRG har derfor ikke anledning til å følge sin egen praksis ved tildeling av statsborgerskap. I noen tilfeller har KRG gitt statsborgerskap til iransk-kurdiske flyktninger, men dette uten sentralregjeringens samtykke (SEM 2012, s. 74-75).

Etter nasjonalitetsloven av 2006, § 6c, kan statsborgerskap tildeles en person som har bodd lovlig i Irak i minst ti sammenhengende år.

Ifølge UNHCR (som gjengitt i SEM 2012, s. 74) er det mange iransk-kurdiske flyktninger som har bodd lovlig i Iraks sydlige provinser i mer enn ti år, som har søkt om irakisk statsborgerskap.

Danske utlendingsmyndigheter (2011, s. 8) har rapportert at iranske flyktninger som har forfedre med irakisk statsborgerskap, også selv vil ha det. Enkelte skal dessuten ha fått tildelt statsborgerskap i 2004, men ingen etter dette.

I 2010 opplyste UNHCR i Erbil (som gjengitt i Landinfo 2010a, s. 8) at det i praksis ikke hadde blitt behandlet statsborgerskapssøknader fra iransk-kurdiske flyktninger i KRI siden 2007. Spørsmålet regnes som politisk følsomt, ettersom det er knyttet til demografi og forholdet mellom ulike etniske grupper i Nord-Irak. UNHCR oppfattet KRGs holdning som å være at de ikke kan innvilge statsborgerskap, men at søknader må avgjøres av sentralregjeringen i Bagdad.

I et oppslag i den kurdiske nettavisen Rudaw i 2015 (Moradi 2015) uttalte UNHCR at ingen iransk-kurdiske flyktninger blir tildelt irakisk statsborgerskap.

Ut fra det ovenstående ser det ut til at iransk-kurdiske flyktninger i KRI i praksis ikke blir gitt irakisk statsborgerskap, selv om de måtte ha bodd der med KRGs samtykke i ti år eller mer.

Et barn født av irakisk mor og ikke-irakisk far, kan søke om å få irakisk statsborgerskap. Etter lovens § 5 må den ikke-irakiske faren selv være født i Irak og ha hatt fast bopel der da barnet ble født. Slik loven praktiseres må barnet ha bodd minst ett år i Irak før det kan søkes. Betingelsen for å få innvilget statsborgerskap etter ett år i landet er at barnet registreres ved det irakiske nasjonalitetsdirektoratet. Der skal moren registrere barnet og søke om statsborgerskap for det. I tillegg til søknaden skal hun legge ved et brev med forklaring av hennes og barnets sak. Etter ett år skal mor gå tilbake til Nasjonalitetsdirektoratet for å følge opp søknaden. Da skal søknaden kunne innvilges (Landinfo 2013, s.1). Det er imidlertid ikke noen automatikk i å innvilge.

En person som er gift med en irakisk statsborger, kan få irakisk statsborgerskap på de vilkårene som er gitt i lovens §§ 6 og 7. Lenke til engelsk oversettelse av loven er ført opp i referanselisten (Iraqi Nationality Law 2006).

Barn av iranske flyktninger som har fått irakiske ID-dokumenter, får ifølge en leder på høyt nivå i sikkerhetstjenesten Asayish (som gjengitt i Landinfo 2010a, s. 7) samme dokumentasjon som foreldrene. Barn av iransk-kurdiske foreldre kan ifølge representanten for Asayish innvilges statsborgerskap etter den samme ti-årsregelen som gjelder for foreldrene (s. 8). I lys av praksisen som er omtalt ovenfor i dette avsnittet, kan det se ut som om det her vises til hva som gjelder formelt.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Danish Refugee Council & Danish Immigration Service (2013, september). *Iranian Kurds. On Conditions for Iranian Kurdish Parties in Iran and KRI, Activities in the Kurdish Area of Iran, Conditions in Border Area and Situation of Returnees from KRI to Iran, 30 May to 9 June 2013*. København: Danish Refugee Council & Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra Ecol.net

Respons Irak: «Iran-irakere» - iranske kurdere i KRI

https://www.ecoi.net/file_upload/1226_1380796700_fact-finding-iranian-kurds-2013.pdf [lastet ned 3. januar 2018]

- Danish Immigration Service (2011, juni). *Iranian Kurdish Refugees in the Kurdistan Region of Iraq (KRI): Report from Danish Immigration Service's fact-finding mission to Erbil, Suleimaniyah and Dohuk, KRI, 7 to 24 March 2011*. København: Danish Immigration Service. Tilgjengelig via Refworld <http://refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=search&docid=4ece0db12&skip=0&query=iran> [lastet ned 3. januar 2018]
- Landinfo (2013, 19. desember). *Irak: Statsborgerskap for barn med ikke-irakisk far*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/2698/1/2698_1.pdf [lastet ned 3. januar 2018]
- Landinfo (2010a, 22. september). *Iransk-kurdiske flyktninger i Nord-Irak*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/1420/1/1420_1.pdf [lastet ned 3. januar 2018]
- Landinfo (2010b, 7. september). *Iran/Irak: KDPI i Nord-Irak*. Oslo: Landinfo.
- Moradi, A. (2015, 18. desember). As new wars rage, refugees of an older conflict in Iraq struggle to survive. *Rudaw*. Tilgjengelig fra <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/18122015> [lastet ned 3. januar 2018]
- [Iraqi Nationality Law] (2006, 7. mars). *Law 26 of 2006*. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.refworld.org/docid/4b1e364c2.html> [lastet ned 3. januar 2018]
- SEM, dvs. State Secretariat for Migration, Switzerland (2012, 1. februar). *Report on Joint Finnish-Swiss Fact-Finding Mission to Amman and the Kurdish Regional Government (KRG) Area, May 10-22, 2011*. Bern: SEM. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=search&docid=533a82c64&skip=0&query=iran> [lastet ned 3. januar 2018]
- U.S. Committee for Refugees and Immigrants (2008, 19. juni). *World Refugee Survey 2008 – Iraq*. Arlington: U.S. Committee for Refugees and Immigrants. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.refworld.org/docid/485f50daa.html> [lastet ned 3. januar 2018]

Muntlige kilder

- Directorate of Displacement and Migration. Møter i Erbil 15. oktober 2012 og mars 2016.
- KRGs innenriksministerium. Møte i Erbil 7. mars 2016
- Norges ambassade i Amman. E-post 20. september 2017.
- Representanter for de tre Komala-partiene. Møter i Zergwes (Sulaymaniya) mars 2016.
- UNHCR. Møte i Erbil 8. oktober 2013.

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.